

La meva personal conaixença de Mestre Arús no venia de massa anys tot i que l'havia desitjada.

Val a dir que la ruta de Castellar l'he feta sempre molt poc i encara de tard en tard. Amb tot, diverses vegades havia anat a casa seva però no havia coincidit mai de trobar-lo. És clar que mai no li havia anunciat prèviament la visita, que era prou cortès i no he dubtat gens que m'hauria esperat. Sí, en canvi, vaig poder saludar sempre la seva esposa, tan senyora.

Havia començat l'any 80. Era nou de trinca. Jo li havia tramès un poema nadalenc que va tenir l'inmerescut honor de cridar l'atenció del Mestre. Ran d'això va basquejar-se per localitzar-me fent-me arribar avís per persona amiga. Llavors sí que vàreig anunciar, per avançada, la visita. I, naturalment, vaig tenir el goig de conèixer-lo.

Fou una visita llarga, agradabilíssima. D'una coincidència d'opinions i de sentiments i d'un gaudi espiritual complet. El temps ens va passar rabent.

D'altres visites varen refermar la nostra amistat i, en mi, el regust saborós que hi deixaven. El Mestre sempre ens sorprenia amb noves facetes de la seva vida o de la seva obra que jo encara no coneixia mai prou.

Li agradava que jo li ensenyés la meva modesta producció que ell llegia detingudament, la revisava i la criticava acuradament, d'una manera equànime, estimulante i encoratjant-me sempre. Els seus consells i les seves observacions em foren molt útils i atinades.

El Mestre estava al dia de les coses de la literatura. Coneixia l'obra dels nostres escriptors moderns, la clàssica nostrada i també la dels francesos, de la Pléiade als contemporanis, entre d'altres literatures. No li acabava de convèncer la "poesia nova" d'alguns joves poetes de les darreres fornades però tampoc no era, per a ells, un Aristarc, ans era més condescendent del que molts es pensaran.

Estimava la ciutat i estimava el país, i la senzilla gent del nostre país, amb un amor apassionat.

La seva llarga vida i l'amistat que havia mantingut amb gairebé tots els literats catalans i la que mantenia encara amb els supervivents de la seva generació, feien la seva conversa molt amena i curulla d'anècdotes. A mi em sorprenia la seva clarividència i encara enyoro les recomanacions de tot tipus que em feia i que prou m'agradaria de fer avinent per a ensenyança i utilitat d'altri, però no goso fer-ho per no personalitzar. Era encomanadís el seu delit de viure i el bon humor de què feia gala. Admirava el coneixement que posseïa de la llengua i com la dominava. L'escribia amb una acurada puresa i amb una dignitat que enamorava. Era al·lèrgic al mot groller, a la paraula toixa. Era un veritable esteta.

Era tan amic dels seus amics i era tan senyor amb els amics que es dolia de les injustícies que els feien o del menyspreu de les actuals generacions de lletraferit envers alguns grans homes catalans. Quant a l'oblit envers la seva important i molt abundosa obra no el comentava i n'esquivava la conversa. Però jo sé com li fiblava el cor l'oblit de què era víctima.

Recordo que un cop va preguntar-me si jo creia que potser ell no havia fet prou per les nostres lletres i per la Pàtria, ell que n'estava tan enamorat.

Vaig creure que havia de dir-li la meva opinió tal com ho sentia. El cor em deïa que amb els meus mots, que recordo qu varen ésser una mica alts de to, fent honor a la

EL MESTRE ARÚS QUE JO VAIG CONÈIXER

"Amb malmirada llengua de pastor ens vau parlar amb la majestat d'un rei."

veritat, confortaria aquell Home, aquell Ancià, aquell Poeta tan venerable per tots tres conceptes.

Li vàreig dir que la seva obra no solament era digna de la nostra llengua sinó que encara la dignificava; que feia honor a la Pàtria talment com en feia, també, l'obra d'altres il·lustres amics seus escriptors o artistes nostres de mèrit, igualment menystinguts com ell. Que la seva obra tan copiosa, tan pulcra, tan personal, perduraria perquè no era pas perquè sí que havia estat parcialment traduïda al francès i a l'italià, a l'alemany i al portuguès i fins i tot a l'esperanto. Que si una enciclopèdia de caràcter universal, de reconegut prestigi i solvència, ja feia esment, l'any 1930, de l'obra arusiana dedicant-li 57 línies i 462 paraules, tot remarcant amb cites com ja era coneguda i estimada la literatura del Mestre a França, a Itàlia i a Alemanya, era, en canvi, indigne i ben deshonorant que una altra, estrictament catalana, i que a més es proclamava gran, gosés despatxar, el 1970, tota l'obra d'un elegant poeta, d'un acurat prosista, d'un traductor de qualitat, d'un articulista, d'un autor de més de 32 obres originals i ben inspirades... de tot un Mestre en Gai Saber ben consagrat com era En Joan Arús i Colomer amb solament 8 línies i 58 paraules. Tot un rècord!

Com podia jo silenciar que ja me n'havia adonat d'un menyspreu semblant, d'una injustícia tan manifesta, d'una irresponsable (!) manca d'informació de tanta magnitud?

Aquell dia, després de les meves paraules, el meu amic Joan Arús em va agafar una mà i me la va estrènyer amb les seves dues, i als seus ulls hi vaig veure espurnar una llàgrima. A mi se'm va esponjar el cor i vaig acomiadarme del Mestre tot content d'haver-li retut justícia.

Agustí PALAU I CODONYERS
Barberà del Vallès, octubre del 1982